

STICHTING SER-ZEELAND

p.a. Buitenruststraat 225
4337 ER Middelburg
tel. 0118 673532
e-mail: info@serzeeland.nl

Aan het College van Gedeputeerde Staten
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Betreft:
Advies inzake nota
"Krachtig Zeeland"

Datum:
4 november 2011

Geacht College,

Bij brief van 7 oktober jl. heeft u aan SER-Zeeland verzocht om een advies inzake de nota "Krachtig Zeeland, verkenning hoofdlijnen Omgevingsplan Zeeland 2012 – 2018". In verband hiermede treft u bijgaand ons advies aan. Ons advies betreft een aantal algemene opmerkingen en enkele specifieke opmerkingen per pagina.

Algemeen

SER-Zeeland stelt het bijzonder op prijs dat zij in de gelegenheid gesteld wordt om in een vroegtijdig stadium te adviseren over de inhoud van het nieuwe Omgevingsplan. Dit sluit prima aan bij de afspraken tussen uw College en de ondernemers- en werknemersorganisaties over de rol en taakstelling van SER-Zeeland.

De nota "Krachtig Zeeland" is een makkelijk leesbaar, helder geformuleerd en pragmatisch rapport, dat niet blijft steken in visies en abstracte doelstellingen. Het spreekt ons zeer aan dat concrete initiatieven en projecten worden genoemd, die uw College in de komende jaren wil ontplooiën en realiseren. De ambitie die uit de nota spreekt heeft onze waardering. Tegelijkertijd pleiten wij ervoor om in het Omgevingsplan meer focus (door bijvoorbeeld prioritering) en nog meer concretisering aan te brengen in de voorgestane provinciale actiepunten.

Economische groei, ontwikkeling en innovatie zijn de pijlers van het coalitieprogramma "Stuwende krachten" van uw College. Versterking van de Zeeuwse economie is nodig om de groei van de welvaart en van het welzijn in Zeeland in de pas te laten lopen met andere regio's. Door de huidige economische situatie zullen daarvoor alle zeilen bijgezet moeten worden. In het nieuwe provinciale Omgevingsplan zal ruimte geboden moeten worden aan het bedrijfsleven om te groeien. De nota "Krachtig Zeeland" onderschrijft het belang van economische groei en de noodzaak van economische dynamiek. Gelijktijdig wordt het bedrijfsleven met veel beperkingen vanuit de omgeving geconfronteerd. Bieden de geformuleerde milieukaders in de hoofddoelstelling (pagina 15, bovenaan) nog voldoende ruimte voor de gewenste economische ontwikkelingen op de haven- en industrieterreinen?

Weliswaar begint hoofdstuk 2 met een analyse van Zeeland in de delta en in Nederland, maar wij vinden de aandacht voor voor Zeeland relevante ontwikkelingen in omliggende gebieden nog onvoldoende. Zo wordt op pagina 4 gesproken over "interessante kansen voor de toekomst", maar om welke kansen het gaat wordt niet duidelijk gemaakt. Vooral op economisch vlak gebeurt er in de aangrenzende regio's erg veel.

Concreet denken wij dan bijvoorbeeld aan de verwachte havenontwikkelingen in Rotterdam (zie Havenvisie 2030 Gemeentelijk Havenbedrijf), in Gent en in Antwerpen en aan verbeteringen van de infrastructuur (bijvoorbeeld A4 in Brabant en Seine-Scheldeverbinding). Wat kunnen de effecten daarvan voor Zeeland zijn? Hoe dient Zeeland op deze ontwikkelingen in te spelen om daarvan profijt te trekken? Wij adviseren u daarom meer aandacht te besteden aan de relatie van Zeeland met haar omgeving.

Een belangrijke uitdaging waar Zeeland de komende jaren voor staat is de veranderende bevolkingssamenstelling. Zonder maatregelen zullen bevolkingskrimp en vergrijzing zich in de komende jaren doorzetten. Op korte termijn wordt al een daling van de beroepsbevolking voorzien. Een dergelijke ontwikkeling kan ingrijpende gevolgen hebben voor Zeeuwse ondernemingen (tekort aan gekwalificeerde arbeidskrachten) en voor het Zeeuwse voorzieningenniveau (minder bevolkingsdraagvlak). Zoals wij ook al in ons advies d.d. 19 februari 2010 aan uw College hebben aangegeven, zijn wij van mening dat het beleid er vooral op gericht moet zijn om de aantrekkelijkheid van Zeeland als werk- en woongebied te versterken. In verband hiermee zijn wij ingenomen met het feit dat één van de hoofddoelstellingen van het Omgevingsplan is het bieden van een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Een kans voor Zeeuws-Vlaanderen om de bevolkingskrimp te verminderen of om te zetten in een groei ligt er in om de regio aantrekkelijker te maken als woonregio voor Vlamingen. Het is zaak dat de (fiscale) grensbarrières daadwerkelijk geslecht worden en dat er in Zeeuws-Vlaanderen voldoende ruimte en faciliteiten aanwezig zijn, die inspelen op deze Vlaamse doelgroep. Wij pleiten ervoor om daarbij aansluiting te zoeken bij de initiatieven die in het kader van Uw Nieuwe Toekomst in Zeeuws-Vlaanderen al zijn genomen. Juist door een gecoördineerde en intensieve campagne kan op dit terrein resultaat geboekt worden.

Vorig jaar mei hebben wij u geadviseerd over de economische kansen voor Zeeland van de transitie naar een biobased economy. Eén van uw hoofddoelstellingen is om deze omslag naar groene grondstoffen te stimuleren, hetgeen wij van harte ondersteunen. Zeeland neemt op dit punt een topospositie in, zowel in Nederland als in West-Europa. Omdat het belangrijk is dat de economische kansen van deze transitie optimaal benut worden, is het nodig dat ook vanuit het omgevingsbeleid deze ontwikkeling gefaciliteerd wordt. Nog te vaak worden projecten en initiatieven op het gebied van biobased economy belemmerd door wetgeving en vergunningen op het gebied van ruimtelijke ordening en milieu (zie bijvoorbeeld pagina 19, waar gesteld wordt dat bij agrarische bedrijven uitsluitend kleine (tot 500 m³) installaties voor gaswinning uit mest of afvalstoffen mogen worden geplaatst). Wij willen er daarom voor pleiten dat biobased-activiteiten in één of enkele gebieden tijdelijk vrijgesteld worden van provinciale en gemeentelijke wet- en regelgeving om pilotprojecten mogelijk te maken.

Paginagewijs

Haventerreinen en industrie (pagina 15)

In de derde alinea gaat het over de bewaking van de kwaliteit van de leefomgeving. Enerzijds is hier sprake van "wettelijke eisen" die het uitgangspunt vormen, anderzijds van het feit dat "de huidige milieukwaliteit" het uitgangspunt voor de omgeving is. In essentie gaat het hier over de vraag of landelijke en/of Europese wetgeving als referentie wordt genomen of dat in de zeehavengebieden Zeeuwse (lees: hogere) milieunormen worden gehanteerd. Deze vraagstelling is niet nieuw en was ook al aan de orde bij de vaststelling van het vigerende Omgevingsplan. Vaststelling van de milieukaders is dringend gewenst om aan potentiële investeerders in de zeehavengebieden duidelijkheid te verschaffen over wat wel en niet toegestaan is. Voortdurende onzekerheid hierover zal ertoe leiden dat partijen die geïnteresseerd zijn in vestiging in Zeeland besluiten om zich elders te vestigen. Een en ander geldt natuurlijk ook voor bestaande ondernemingen die willen uitbreiden. Wij adviseren u dan ook om zo spoedig mogelijk de milieukaders in de zeehavengebieden vast te stellen en daarbij als uitgangspunt te nemen dat deze gebieden de concurrentie aan moeten kunnen blijven gaan met zeehavens elders in Nederland en in West-Europa. Leidraad daarbij dient te zijn dat er duidelijke keuzes worden gemaakt voor gebieden waar industriële en zeehavenontwikkelingen prioriteit hebben. Compromissen op dit vlak zullen nooit optimaal werken.

Terecht maakt u gewag van de nieuwe Seine-Scheldeverbinding als kansrijke achterlandverbinding. In dat verband missen wij de gewenste aanleg van een tweede zeesluis om de doorstroming van de zeevaart en de binnenvaart te verbeteren. Verder is het belangrijk dat Zeeland deze Seine-Scheldeverbinding niet alleen ziet als een milieuvriendelijk alternatief voor vervoer over de weg. Het is zaak om de economische kansen van deze verbinding voor de Kanaalzone optimaal te benutten door bijvoorbeeld de aanleg van binnenvaartterminals en –voorzieningen. Ook biedt de Seine-Scheldeverbinding een extra stimulans voor de realisering van de Westerschelde Containerterminal (WCT).

Ten behoeve van de ontsluiting van de economische kerngebieden in Zeeland zal nadruk gelegd dienen te worden op het volledig maken van de infrastructurele verbindingen op het gebied van wegen (autoweg Goes - Gent, Goes - Hellegatsplein) en het spoor (Axel - Zelzate).

Bedrijventerreinen (pagina 17)

Op deze pagina is in de vierde alinea sprake van "marktconforme grondprijzen". Op zich zijn wij voorstander van dit principe, maar er is bij ons wel onduidelijkheid over de wijze waarop marktconforme grondprijzen worden berekend. Het mag er, zeker in de huidige economische situatie, niet toe leiden dat de grondprijzen van bedrijvenlocaties naar boven toe worden bijgesteld. Juist uit oogpunt van acquisitie is het een voordeel dat de grondprijzen in Zeeland lager zijn dan die in omliggende regio's. De adviezen van het bureau STEC (zie notitie "Marktconforme grondprijzen bedrijventerreinen Zeeland", april 2011) gaan uit van een substantiële verhoging van de grondprijzen tot ruim boven de € 100 per m². Wij adviseren u zeer terughoudend met deze adviezen om te gaan.

Al een aantal jaren wordt door Zeeuwse overheden in Midden-Zeeland gezocht naar een nieuwe locatie voor watergebonden bedrijvigheid. Om uiteenlopende redenen is men er nog niet in geslaagd om een watergebonden bedrijventerrein aan te leggen en in te richten, terwijl de vraag ernaar vanuit het bedrijfsleven alleen maar toeneemt. Wij stellen dan ook voor om de tekst van het tweede actiepunt als volgt te wijzigen: "wijst zo spoedig mogelijk een watergebonden bedrijventerrein aan en zorgt (zo mogelijk in samenwerking met de betreffende gemeente) ervoor dat de planologische procedures gestart worden in 2012, zodat dit bedrijventerrein uiterlijk in 2016 uitgeefbaar is".

Verblijfsrecreatie (pagina 20)

SER-Zeeland is voorstander van een goede landschappelijke inpassing van rode functies, waaronder de recreatie. Bij de opstelling van het vigerende Omgevingsplan is de zgn. rood voor groen-regeling, die van toepassing was voor de recreatiesector in West-Zeeuws-Vlaanderen (gewijzigd) onderdeel geworden van het ruimtelijk beleid van de Provincie Zeeland. De motivering daarvan lag in de opvatting dat voor de extra ruimte die aan de verblijfsrecreatiesector geboden werd, een extra investering van de ondernemer in de ruimtelijke kwaliteit acceptabel was. Als gevolg van de daarmee gepaard gaande kosten is een belangrijk nadeel van deze regeling het feit dat kwaliteitsinvesteringen in het bedrijf moeilijker van de grond komen. Volgens ons is er nu een grote economische noodzaak dat recreatie-ondernemers gestimuleerd worden om te investeren in kwaliteitsverbetering van hun bedrijf. Dat draagt bij aan een extra impuls van de sector aan de regionale economie. Daarin past geen extra heffing voor investeringen in de ruimtelijke kwaliteit.

Landbouw (pagina 23)

Mede onder druk van een veranderend EU-landbouwbeleid zal de landbouw nog meer op zoek moeten naar innovaties, naar nieuwe gewassen en naar verbreding. De uitgangspositie van de landbouw in Zeeland is goed. Ontwikkelingen als groene grondstoffen voor biobased economy, zilte teelten en een verbrede landbouw (toerisme, zorg en kinderopvang) zijn voorbeelden van de wijze waarop hier al door de sector wordt ingespeeld. Het is belangrijk dat in het nieuwe Omgevingsplan aan de landbouw voldoende ruimte wordt geboden om te innoveren en dat deze noodzakelijke ontwikkelingen ook door het ruimtelijke ordeningsbeleid van de provincie worden gefaciliteerd. Wij adviseren u om hieraan in de onderdelen "aanpak" en "actie" meer aandacht te besteden.

Voorzieningen (pagina 28)

Onder andere door de snel toenemende verkopen via Internet, door de vergrijzing van de bevolking en de teruglopende consumentenbestedingen (als gevolg van de onzekere economische ontwikkelingen) is de detailhandelssector sterk onder druk komen te staan. De leegstand in veel winkelgebieden neemt hand over hand toe en de vooruitzichten zijn somber (zie ook diverse landelijke studies). Deze ontwikkeling speelt ook in Zeeland, temeer daar in onze provincie het aantal m² verkoopvloeroppervlak relatief hoog is in vergelijking met landelijke cijfers. Voor het woon- en leefklimaat, maar ook vanuit toeristisch oogpunt is het belangrijk dat winkelgebieden in het algemeen en binnensteden in het bijzonder aantrekkelijk blijven voor de consument en de toerist. Vooral vanuit deze optiek is het zaak dat terughoudend wordt omgegaan met verzoeken om nieuwe m² verkoopvloeroppervlak buiten de bestaande winkelgebieden, bijvoorbeeld in solitair gelegen leisureprojecten waarbij detailhandel uitsluitend als kostendrager wordt opgevoerd. Leisureprojecten die bijdragen aan een gezonde ontwikkeling van winkelgebieden verdienen daarentegen ruimtelijke medewerking.

Landschap en erfgoed (pag. 41)

In het Omgevingsplan 2006 – 2012 wordt uitgebreid stil gestaan bij het feit dat door het Rijk nationale landschappen zijn aangewezen. Eén daarvan, het Nationaal Landschap Zuidwest-Zeeland bestaande uit drie regio's, ligt in Zeeland. In dit vigerende Omgevingsplan is specifiek beleid op o.a. het gebied van wonen en werken opgenomen voor dit Nationaal Landschap. In de nota "Krachtig Zeeland" wordt geen gewag meer gemaakt van het Nationaal Landschap. Betekent dit dat het bestaande, specifieke beleid ongewijzigd wordt voortgezet of dat dit beleid wordt afgebouwd? Nu in het Rijksbeleid de titel Nationaal Landschap is komen te vervallen, pleit SER-Zeeland ervoor om de specifiek ruimtelijke beperkingen in de drie betreffende regio's in te passen in het reguliere beleid.

Vriendelijke groeten,

L. Ezinga,
voorzitter.